

Bodembewerking is maatmerk

Gezondheid | Tekst en foto: Jef Verhaeren

Niet-kerende grondbewerking en groenbedekking zijn belangrijke beschermingsinstrumenten voor de bodemkwaliteit. Toch kan niet worden gesteld dat niet-kerende grondbewerking beter is dan kerende grondbewerking, zo blijkt uit de resultaten van het project BodemBreed.

V erduurzamen van landbouwkundig bodemgebruik en versterken van kennis en inzicht in de bodem als samenhangend geheel. Dat was het doel van het Interreg-project BodemBreed, een samenwerkingsverband tussen verschillende Belgische en Nederlandse instellingen, gesubsidieerd door de Europese Unie. Het project BodemBreed werd onlangs afgesloten met een slotbijeenkomst waar de resultaten werden gepresenteerd. Joris Relaes (kabinetschef van Vlaams minister-president en landbouwminister Kris Peters), Esther de Lange (Europarlementslid) en Monique Swinnen (gedeputeerde van de provincie Vlaams-Brabant) lieten hun licht schijnen over het project.

Schaars

"Landbouwgrond is schaars. We hebben twintig jaar moeten vechten om 750.000 hectare landbouwgrond in Vlaanderen over te houden", stelde Relaes. Doordat er meer moet worden geproduceerd met minder grond, is de kwaliteit van de grond en de manier waarop ermee wordt omgegaan belangrijk.

Medewerking

Het onderzoek in het kader van het project Bodembreed is door de Europese Unie gefinancierd met 975.000 euro. Ook de Belgische Boerenbond, de Vlaamse overheid, de provincies Vlaams-Brabant, Belgisch en Nederlands Limburg, de Nederlandse LLTB en het Waterschap Roer en Overmaas cofinancierden het project en werkten mee. Arvalis, Pibo-Campus (Provinciaal Instituut voor Bodemonderzoek), PPO (Praktijkonderzoek Plant en Omgeving Wageningen Universiteit) en de proefboerderij Hooibeekhoeve te Geel namen een deel van de praktische uitvoering voor hun rekening. Voor het volledige rapport zie: www.bodem Breed.eu/resultaten

Binnen het project BodemBreed werden enkele concrete vragen gesteld die voortkwamen uit het vorige project 'Erosiebestrijding'. Onderzocht werd hoe boeren in de dagelijkse bedrijfsvoering de natuurlijke krachten van de bodem beter kunnen benutten. Via verschillende activiteiten werd een ruime set aan kennis, (proefveld)resultaten en ervaringen verzameld over niet-kerende bodembewerking, groenbedekkingen, alternatieven voor niet-kerende grondbewerking, functionele agrobiodiversiteit van de bodem, effecten op lange termijn van ploegen versus niet-kerende bodembewerking, bodemverdichting, sensormetingen voor het adviseren over bodemstructuur en -bewerkbaarheid en over Fusarium en Helminthosporium.

Maatwerk

Na talrijke proeven en onderzoek bleken niet-kerende grondbewerking en groenbedekking belangrijke beschermingsinstrumenten voor de bodemkwaliteit. Toch kan niet worden gesteld dat niet-kerende grondbewerking beter is dan kerende grondbewerking. Het project toont aan dat bodembewerking een welover-

Tijdens de demonstratie werd aangetoond dat tal van bewerkingstypes en werktuigen apart moeten worden bekeken.

wogen en lokaal aangepaste maatregel moet zijn, geïntegreerd in een ruimere systeembenadering van duurzaam bodembeheer (inclusief bemesting, teeltrotatie en gewasbescherming), gebaseerd op kennis en nauwgezette evaluatie van de perceeltoestand. Uit het project blijkt dat tal van bewerkingstypes en werktuigen apart moeten worden bekeken. Wat de bodem betreft, is ook een geïntegreerd beleid nodig en moet worden ingezet op multidisciplinair en langetermijnonderzoek. Tevens werd benadrukt dat het actief betrekken en inwinnen van advies van de landbouwers zelf in een vroeg stadium moet gebeuren.

Het project leverde twee praktische brochures op: 'Bodemorganismen@work', over het leven in landbouwbodems en 'Aan de slag met niet kerende grondbewerking'. De kracht van het project lag hem volgens de initiatiefnemers in de interactie en betrokkenheid van de landbouwers in de regio. Tal van demonstraties en kenniscirkels brachten praktijk en theorie dicht bij elkaar.

Toekomst

De partners stellen dat een duurzaam bodembeheer meer dan ooit een integrale aanpak en een samenhangend beleid vraagt. De huidige projectpartners willen daaraan blijven bijdragen door hun toekomstige acties te coördineren en te versterken. Er worden echter geen financiële of resultaatsverplichtingen aan deze samenwerking gekoppeld. De partners sluiten niet uit dat meer formele samenwerkingsvormen in de toekomst mogelijk zijn. ♦